

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ЕСТЕТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ВПЛИВ НА ПОСИЛЕННЯ ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ МОЛОДІ У ЗАКЛАДАХ
ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ**

Методичні рекомендації

**Підготувала
методист
НМЦЕВУ ПТНЗ
у Рівненській області
СІВЕРС Катерина**

Рівне - 2021

*«Не думайте, що ваша країна може зробити для вас, думайте,
що ви можете зробити для вашої країни».*
Джон Кеннеді

Патріотичне виховання – один із головних векторів діяльності всього українського суспільства. Мета закладу освіти на сучасному етапі – виховати молодь гуманною, творчою, відповідальною, з активною життєвою позицією, яка могла б реалізувати себе. Без пробудження таких моральних феноменів, як патріотизм, обов'язок, совість, почуття власної гідності, працелюбність навряд чи можна розраховувати на поліпшення ситуації в країні.

Патріотизм – це одна із якостей людського характеру. Він, подібно до любові, керує людською свідомістю, заставляючи робити великі і малі вчинки в ім'я своєї батьківщини. Патріотизм – величний вияв нескінченної любові до рідного краю. Патріотизм, як і честь виховує великих, сильних людей, які не рахуються з ціною свого життя й здатні пожертвувати ним заради рідної землі. Патріотизм породжує впевненість у собі, волю в перемогу, віру в свою націю, свій народ. Патріот живе в єдності зі своїм народом, він живе своїм народом, адже життя народу стає його життям.

Стратегічні підходи до національно-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти визначено Указом Президента України від 18.05.2019 № 286/219 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання», постановою Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 932 «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки».

Постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 року № 673 затверджено Державну цільову соціальну програму національно-патріотичного виховання на період до 2025 року. Програми схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 року № 1233.

Метою програми є удосконалення та розвиток цілісної державної політики патріотичного виховання шляхом формування та утвердження української громадянської ідентичності.

Реформування професійної освіти вимагає пошуку нових шляхів удосконалення виховання молоді. Успішне його здійснення неможливе без переосмислення засобів та методів патріотичного виховання підлітків.

Практика роботи ЗП(ПТ)О засвідчує, що в патріотичному вихованні підлітків є невирішені проблеми. Не повністю реалізується принцип народності, основна цінність якого сконцентрована в українознавстві, національній культурі. Знижує ефективність роботи одноманітність форм, відсутність інтересу до введення інновацій у процес виховання. Молодь не

залучається до активно-творчої патріотичної діяльності, наявна безсистемність у організаційно-педагогічних діях, що приводить до відсутності цілісного процесу.

Сьогодні, як ніколи, потрібні нові підходи до виявлення результативності виховання, якісного оновлення змісту, форм, і методів патріотичного виховання. Потрібно визначити і обґрунтувати організаційно-педагогічну модель патріотичного виховання молоді у закладі освіти.

Від закладів освіти очікується значне підвищення ефективності здійснення системної роботи щодо посилення патріотичного виховання молоді, надання цілеспрямованості методам і формам виховання та організації активно-творчої діяльності учнів, що сприятиме вдосконаленню управління процесом патріотичного виховання.

Немає важливішого завдання як виховання нового покоління українців. Без об'єднання зусиль держави, освітніх установ і громадськості цього зробити неможливо. А головне в цьому – зацікавленість всіх у вихованні високоосвіченої патріотично налаштованої української нації, без якої Україна може втратити свою державність.

Мета, завдання та принципи патріотичного виховання молоді

Запорукою розвитку суспільства, об'єданого спільними цінностями й культурою, є ефективна система патріотичного виховання молодого покоління. В Україні реалізуються цілеспрямовані дії, зорієнтовані на утвердження державності, збереження територіальної цілісності країни. Одним із чинників забезпечення ефективності цієї діяльності є патріотичне виховання молоді.

Упродовж усього періоду існування людства родина, школа, суспільство загалом ставили перед собою завдання – виховувати громадянина, патріота своєї держави. Поряд із цим метою функціонування будь-якої освітньої системи є формування такого практичного світогляду людини, який би поєднував професійну діяльність із загальними світоглядними цінностями. Означена мета зумовлена функцією освіти – навчання й виховання в їхній безперервній взаємодії.

Сьогодні нагальною для українського суспільства є потреба у формуванні почуття патріотизму в молодих людей як духовно-моральної та соціальної цінності, громадянської активної та соціально значущої якості, що виявляється в усіх видах діяльності, насамперед пов'язаних із захистом народу та Батьківщини, а також реалізацією особистого потенціалу на користь української держави.

Реалії сучасності актуалізують необхідність формування такої особистості, якій притаманне відчуття європейської громадянськості, яка може

жити та діяти в умовах епохи інтеграції України до європейського співтовариства і при цьому залишається патріотом своєї Батьківщини, вирізняється сформованою національною самосвідомістю.

Аналіз категорії «патріотизм» дає змогу визначити теоретичні основи патріотизму в суспільстві:

- патріотизм є глибоко соціальним за своєю природою, становить не тільки ознаку суспільства, а й джерело його існування й розвитку, атрибут життєздатності, а іноді й виживання соціуму;

- на сучасному етапі розвитку суспільства відродження патріотизму повинно сприйматися як найважливіша умова відродження держави;

- у ролі першооснови патріотизму повинна виступати особистість, основним завданням якої є усвідомлення власної історичної, культурної, національної, духовної належності до Батьківщини як засадничого положення, що детермінує зміст і стратегію її життя;

- істинний патріотизм насамперед повинен бути духовним, тому передбачає безкорисливість, самовіддане, аж до самопожертви, служіння Батьківщині.

Отже, патріотичне виховання є складником загального виховного процесу, включає соціальні, цільові, функційні, організаційні та інші аспекти, володіє високим рівнем комплексності, тобто охоплює своїм впливом усі покоління, пронизує всі сторони життя: соціальну-економічну, політичну, духовну, правову, педагогічну, спирається на освіту, культуру, історію, державу, право.

Патріотичне виховання має дати значний поштовх духовному оздоровленню народу, формуванню громадянського суспільства в Україні, що передбачає трансформацію суспільної свідомості, а також моральної та правової культури людини, розвитку національної самосвідомості й базується на визнанні пріоритету прав особистості. Таке виховання має стимулювати розвиток суспільства, що діє на основі гуманізму, свободи, пріоритету права та соціальної справедливості, а також є гарантом покращення рівня життя народу.

Метою патріотичного виховання є становлення громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового самовіддано будувати її як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу; забезпечувати її національну безпеку; знати свої права та обов'язки, цивілізовано відстоювати їх; сприяти єднанню українського народу, миру і злагоді в суспільстві.

Для реалізації мети національно-патріотичного виховання необхідні нові підходи і продуктивні шляхи для виховання патріотизму не тільки як почуття, а базової якості особистості, визначення ціннісних орієнтирів усієї системи

виховання, що вимагає нагального переосмислення практики формування нового українця, який діє на основі національних та європейських цінностей.

Саме тому зусилля педагогів повинні бути спрямовані на утвердження патріотизму, посилення моральної складової в загальній системі формування у молоді національної гідності, особистісних рис громадянина Української держави, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, фізичної досконалості, художньо-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури.

Завдання патріотичного виховання:

- забезпечення сприятливих умов для самореалізації особистості в Україні відповідно до її інтересів та можливостей;

- виховання правової культури, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки – Герба, Прапора, Гімну України та історичних святинь;

- сприяння набуттю молоддю соціального досвіду, успадкування духовних та культурних надбань українського народу;

- формування мовної культури, оволодіння та вживання української мови як духовного коду нації;

- формування духовних цінностей українського патріота: почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, його історії, рідної землі, родини, гордості за минуле і сучасне на прикладах героїчної історії українського народу та кращих зразків культурної спадщини;

- відновлення та вшанування національної пам'яті;

- утвердження в свідомості молоді об'єктивної оцінки ролі українського війська в українській історії, спадкоємності розвитку Збройних Сил у відстоюванні ідеалів свободи та державності України, від княжої доби, Гетьманського козацького війська, військ Української народної республіки, Січових стрільців, Української повстанської армії;

- формування психологічної та фізичної готовності молоді до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо відстоювання національних інтересів та незалежності держави, розвиток мотивації молоді до військової служби;

- забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, людей похилого віку, турбота про молодших та людей з особливими потребами;

- підтримання кращих рис української нації – працелюбності, прагнення до свободи, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та родини;

– створення умов для розвитку громадянської активності, професіоналізму, високої мотивації до праці як основи конкурентоспроможності громадянина, держави;

– виховання здатності протидіяти проявам аморальності, правопорушень, бездуховності, антигромадської діяльності.

Виховання в молодого покоління почуття патріотизму, відданості справі зміцнення державності, активної громадянської позиції нині визнані проблемами загальнодержавного масштабу.

У процесі організації патріотичного виховання необхідно дотримуватись таких принципів:

– національної спрямованості – передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, свого народу, шанобливе ставлення до його культури;

– гуманізації виховного процесу – педагог зосереджує увагу на дитині як вищій цінності, враховує її вікові та індивідуальні особливості й можливості, спонукає до самостійності, стимулює свідоме ставлення до своєї поведінки, діяльності, патріотичних цінностей;

– самоактивності й саморегуляції – сприяє розвитку в учня суб'єктних характеристик; формує здатність до критичності й самокритичності, до прийняття самостійних рішень;

– культуровідповідності – передбачає єдність патріотичного виховання історією та культурою народу, його мовою, народними традиціями та звичаями, які забезпечують духовну єдність, наступність і спадкоємність поколінь;

– полікультурності – інтегрованість української культури у європейський та світовий простір, створення для цього необхідних передумов: формування в учнівської молоді відкритості, толерантного ставлення до культури, мистецтва, вірування інших народів; сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської;

– соціальної відповідності – обумовлює необхідність узгодженості змісту, методів патріотичного виховання в реальній соціальній ситуації, в якій організовується виховний процес.

Отже, патріотичне виховання є суспільною категорією, що сприяє формуванню ставлення людини до себе, свого народу й Батьківщини. Воно виявляється у почуттях, переконаннях та ідеях. Маючи сформовані інтереси, прагнення, потреби, ідеали, усвідомлюючи національну неповторність і самобутність, людина стає національно свідомою особистістю, справжнім патріотом, творцем своєї долі.

Форми та методи патріотичного виховання учнівської молоді

Утвердження України у своїй державності вимагає інтенсивнішого пошуку загальнонаціональних ідейно-духовних орієнтирів, здатних консолідувати суспільство, зміцнити його, вивести на високий рівень цивілізованості й культури. Історія засвідчує, що послідовна боротьба за утвердження й зміцнення української державності невіддільна від почуття патріотизму.

Необхідно зазначити, що роль і значення патріотизму зростають на крутих поворотах історії, коли об'єктивні тенденції розвитку суспільства супроводжуються підвищенням напруги сил своїх громадян (війни, навали, соціальні конфлікти, революційні потрясіння, загострення кризових явищ, боротьба влади, стихійні й інші лиха тощо).

Натомість правильно організоване патріотичне виховання формує повноцінну духовно-моральну особистість, суверенну індивідуальність, яка цінує свою громадянську, національну й особисту гідність, совість і честь. І саме школа робить свій вагомий внесок у формування людини, яка буде жити в новому тисячолітті.

Ідеологічною основою патріотичного виховання є моральні та духовно-етичні цінності нації. Суть патріотичного виховання в сучасних умовах може трактуватися як розвиток відчуття особи, патріотичної свідомості, заснованої на гуманістичних духовних цінностях свого народу.

Отже, любов до Батьківщини виявляється лише тоді, коли в людській свідомості відображено образи, пов'язані з рідним краєм, мовою, коли в молоді з'являється почуття гордості від того, що все це – Батьківщина.

Патріотизм є почуттям гордості за свою державу, її історію та здобутки. Він виявляється у прагненні зробити свою країну кращою, багатшою, міцнішою – у цьому проявляється національна гордість і гідність народу, що згуртований патріотичними почуттями як суспільним цементом.

Основними складниками в системі патріотичного виховання є духовно-моральний, історико-краєзнавчий, громадянсько-патріотичний, соціально-патріотичний, героїко-патріотичний, спортивно-патріотичний, військово-патріотичний.

Патріотичне виховання – поступове й неухильне. В процесі виховання учнівської молоді доцільно використовувати різноманітні форми і методи, але пріоритетну роль у роботі з учнями доцільно відводити активним методам, застосування яких ґрунтується на демократичному стилі взаємодії, сприяє формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості. До таких методів відносять: соціально-проектну діяльність, ситуаційно-рольові ігри, соціограму, метод відкритої трибуни, соціально-психологічні тренінги, інтелектуальні

аукціони, ігри-драматизації, створення проблемних ситуацій та ситуацій успіху, аналіз конфліктів та моделей стилів поведінки.

Необхідною умовою підвищення ефективності патріотичного виховання учнів є залучення їх до підготовки та проведення позаурочних виховних заходів, спрямованих на формування патріотичних якостей, самоосвіту, самовиховання.

Найбільш поширені масові заходи щодо патріотичного виховання учнів – це відзначення державних та релігійних свят, знаменних подій у житті закладу, міста (селища), проведення читацьких конференцій, тематичних вечорів, зустрічей з видатними людьми, конкурсів, олімпіад, фестивалів, виставок, участь в організації загальнодержавних свят – Дня Незалежності, Дня знань, Дня захисника Вітчизни та ін.

У зв'язку із ситуацією в країні значно зростає роль військової підготовки у стінах навчального закладу, який безпосередньо (і в більшості випадків - раз у житті) дає юнакові знання і вміння, пов'язані з його майбутньою військовою діяльністю. Набуті в закладах освіти військові знання та навички визначатимуть рівень спроможності виконання конституційного обов'язку громадянином України щодо захисту Вітчизни. Саме навчальні заклади є єдиним центром з підготовки всіх без винятку юнаків (незалежно від того, будуть вони призвані на строкову військову службу чи ні в мирний час) до захисту Вітчизни. В цій ситуації надзвичайно зростає роль предмета «Захист Вітчизни» як складової частини військово-патріотичного виховання, яка повинна бути спрямована на підготовку юнаків у теоретичному, практичному, фізичному і психологічному плані до майбутньої військової діяльності.

Важливою складовою системи патріотичного виховання є Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»), щодо формування громадянської самосвідомості та готовності щодо захисту незалежності та територіальної цілісності України на прикладах героїчної боротьби українського народу за самовизначення і творення власної держави.

В ході гри впроваджуються державницькі елементи, пов'язані із державними символами і ритуал, пов'язаний із формуванням ціннісних орієнтирів у молоді. Незалежно від того, чим дитина займається: чи спортивними прикладними заходами, чи мистецькими, чи виконує завдання із навчальною збросю, – головним є усвідомлення нею, хто є нашими пращурами, яку спадщину ми передаємо дітям. Є такий вислів, що нашу землю ми не успадкували у своїх батьків, а взяли в борг у своїх дітей. І ми намагаємося прищеплювати учням в процесі гри саме такі ціннісні орієнтири.

Показниками ефективності масових форм є активність учасників, емоційний вплив виховних заходів. Серед групових форм виховної роботи з

патріотичного виховання найбільш поширені бесіди, зустрічі, диспути, «круглі столи», вечори запитань і відповідей, літературно-музичні композиції, гуртки за інтересами, обговорення телепередач, новинок преси, акції «Милосердя», пошукова діяльність, екскурсії, походи, заочні подорожі.

У ході зустрічей відбувається оцінювання історичних явищ на основі принципів історичної достовірності, науковості, гуманізму, добродійності, а також з позицій забезпечення взаємозв'язку міжпоколіннями. Завдання педагога акцентувати увагу на питаннях про внесок нашої країни у світовий розвиток науки, культури, різних галузей виробництва. Під час таких зустрічей учні знайомляться зі своїми сучасниками, які стали взірцем патріотичного служіння Вітчизні. Патріотичні подвиги героїв дають можливість учням реально пережити почуття прихильності до своєї землі, Батьківщини. Зустрічі з творчими людьми рідного краю – письменниками, митцями, музикантами – закликають до творчості.

Творчий потенціал учнів найбільш реалізовується у гуртках за інтересами, провідними завданнями яких є: виховання фізично й морально здорової людини; засвоєння моральних цінностей, ідеалів, культурних традицій, етичних норм; формування естетичних смаків; створення атмосфери емоційної захищеності, любові; збереження родинних традицій, сімейних реліквій, вивчення родоводу, звичаїв, обрядів свого народу й народів, що населяють Україну; вивчення мови й шанування культури, національної літератури, мистецтва.

Для розвитку соціальної активності і поглиблення патріотичних почуттів важливим є заохочення молоді до діяльності в учнівському самоврядуванні, громадських молодіжних об'єднаннях, що сприяє формуванню патріотичних поглядів, переконань та почуттів, відповідної поведінки.

Особливості педагогічного керівництва процесом патріотичного виховання

Формування громадянина - патріота України, підготовленого до життя, з високою національною свідомістю, виховання громадян, які здатні побудувати громадянське суспільство, в основу якого були б закладені та постійно втілювалися демократія, толерантність та повага до прав людини, набуває сьогодні особливого значення.

На сучасному етапі соціальні реалії актуалізують необхідність упровадження нових підходів до проблем патріотичного виховання особистості. Це детерміновано змінами суспільної свідомості, пов'язаними з визнанням людини найвищою цінністю.

Основним проявом патріотизму як результату патріотичного виховання для учнів є навчання, опанування знань та передових відкриттів для їх подальшого застосування. Виховання в молоді патріотичних почуттів передбачає усвідомлення ними необхідності працювати для народу, дбати про його майбутнє.

З огляду на це набуває особливої актуальності проблема формування готовності керівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти і педагогів до організації патріотичного виховання, підвищення якості їх професійної компетентності, реалізація якої забезпечить розвиток і саморозвиток особистості учня, громадянина-патріота України.

Рівень сформованості патріотизму молоді у певній мірі залежить від того, як організована у закладі освіти система навчання та виховання. Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії.

Перелік компетентностей педагога базується на світогляді патріотичного виховання перш за все. Як це формувати, як виховувати? Професор Острозької академії Дмитро Шевчук, наприклад, видає такий рецепт: «У цій новій ситуації викладач має стати лідером, котрий веде за собою студентів, сам навчається разом з ними. Для цього потрібно розвивати критичне мислення, проєктивну діяльність, міждисциплінарність».

Першочерговим завданням у цьому зв'язку є підготовка вчителів до практики патріотичного виховання, створення умов для формування національної свідомості як суцільної ознаки громадянського простору країни. Рушійною силою усіх інновацій є і завжди буде особистість педагога, він виступає носієм освітніх і суспільних змін. К.Ушинський зазначав: «Вихователь, що стоїть на рівні з сучасним ходом виховання, відчувається живим, діяльним членом великого організму, який бореться з нещастям та вадами людства, посередником між усім, що було благородного й високого в минулій історії людей, і поколінням новим, охоронцем святих заповітів людей, які боролися за істину і за благо. Він відчувається живою ланкою між минулим і прийдешнім, могутнім ратоборцем істини й добра, і усвідомлює, що його справа, скромна зовні, – одна з найвизначніших справ в історії, що на цій справі ґрунтуються царства і нею живуть цілі покоління».

Основними принципами діяльності педагогів до здійснення патріотичного виховання учнів є: діагностичний підхід до визначення змісту роботи; системний підхід до її організації; випереджальний характер; практична та адресна спрямованість; толерантність, демократичність,

гуманність та партнерство; самореалізація особистості; розвиток творчого потенціалу особистості учня.

Кожен заклад освіти впроваджує ті технології, форми, методи, які найкраще сприятимуть реалізації виховного потенціалу закладу та створюватимуть умови для формування й становлення учня як громадянина-патріота, здатного розбудувати та захищати суверенну Україну, творити себе життя. «Ніхто в Європі не чекає України, котра не має обличчя, котра не має мови, стилю» (Є.Сверстюк).

Вважаємо, що патріотичне виховання повинно бути в основі всієї освітньої роботи закладу. Утвердження поваги до принципів патріотизму настановленням юних громадян є одним з основних обов'язків вчителів, і, зрозуміло, пріоритетним напрямом постановлення виховних цілей. Та й взагалі можна зі стовідсотковою впевненістю сказати, що на сьогодні патріотичне виховання молоді є одним із основних завдань освіти. Тому логічно, що з'явилась Державна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на період до 2025 року.

Завдання вчителя сьогодні полягає не лише в тому, щоб передати учневі свої знання, а навчити його вчитися, здобувати знання; виховувати особистість. Особистість з високими життєвими цінностями, яка б завжди змогла відрізнити гарне від поганого, розпізнати фальш, діяти тільки згідно з совістю, особистість, яка б була гідним громадянином суспільства. Адже, вивчаючи події, історичні постаті, учні бачать як певні риси характеру, ставлення до оточуючих, рішення деяких політичних діячів впливали на цілий хід історії, коли особисті інтереси ставилися понад усе і приводили до загибелі великої кількості людей.

Патріотичне виховання – це планомірна робота у якій потрібно використовувати найрізноманітніші форми і методи виховання, аби сприяти пізнавальній активності, самостійному мисленню, взаємодії, творчості учнівської молоді. Звісно найчастіше все починається з першоджерела – книги. Ці завдання вирішують бібліотекарі як традиційними бібліотечними формами, так і використовуючи сучасні інформаційні технології. Самостійна робота з книгою – це спосіб набуття знань із історичних джерел, розкриття закономірності історичного розвитку на конкретних фактах. Переваги такої форми роботи перед іншими:

- по-перше, самостійно набуті знання роблять їх міцнішими і глибшими, вирішуючи тим самим одне з найважливіших освітніх завдань;

- по-друге, підхід до вивчення програмного матеріалу через додаткові джерела знань роблять засвоєння матеріалу цікавішим, розвивають пізнавальну активність;

– по-третє, цей вид роботи дозволяє розвивати практичні вміння та навички, що має величезне значення для підготовки учнів до самостійної розумової діяльності;

– по-четверте, сприяє вихованню таких важливих рис особистості, як самостійність, пізнавальна активність, відповідальність, активна життєва позиція, загартовує волю сферу особистості.

Кожному педагогу необхідно ґрунтовно продумати і систематично реалізувати в щоденній виховній роботі з учнями цілісну систему заходів з патріотичного виховання. Адже висока культура проведення масових заходів, активна участь у них учнівської молоді викликає яскраві емоції учасників. Чим вищий рівень організації заходу, тим більше естетичного задоволення він приносить. Участь у фестивалях, конкурсах, природоохоронних акціях або виставках творчих робіт завжди пов'язана з незабутніми естетичними переживаннями, прагненням випробувати себе у різних жанрах мистецтва, підвищити рівень своєї майстерності. Підготовка до масових заходів, участь молоді у створенні програми, очікування святкового дійства формують особливий передсвятковий колективний настрій. Перемоги у конкурсах, змаганнях виводять вихованців на новий рівень розвитку особистості в сфері своїх інтересів.

Педагоги повинні усвідомлювати, що українська педагогіка має підтвердити свою глибоку самотність, свої вищі досягнення перед усім світом, що він визнав її оригінальний, національно-неповторний і потужний виховний потенціал, вона покликана створювати високий імідж нашої нації у світовому масштабі. Ми, педагоги, маємо зробити великий внесок у формування «гуманітарної аури нації», яка повинна світитися змістом «свого неповторного національного варіанту», «могутньою силою мистецтва і науки», енергією «ідеї історичного безсмертя нації». (Ліна Костенко).

Сьогодні сформоване соціальне замовлення на ефективні виховні системи й технології. Зростає увага до виховання засобами музеїв, театральної педагогіки, дитячого та юнацького спорту. Створюються реальні умови для прояву творчих здібностей молодих людей. Сучасна молодь добре інформована щодо процесів у різних сферах науки, техніки, соціального життя; динамічно оволодіває сучасними комунікаційними технологіями.

Проблема патріотичного виховання має бути у центрі уваги педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Необхідно сприяти формуванню патріотичності в особистості. Варто звернути більшу увагу на заходи патріотичного виховання та активно залучати до них учнів, так як заклад освіти виступає джерелом не тільки знань, а й зміни стилю свідомості, поведінки та мислення сучасного молодого покоління. Важливо не просто

виховати особистість, яка матиме певні знання, уміння та навички необхідні для майбутньої професійної діяльності, а й патріотично налаштовану особистість, яка здатна активно діяти у суспільстві.

Висновки

Найвищою цінністю на Землі є людина. Виховання людини, особливо молоді, формування особистості є невід'ємною частиною культури суспільства. Українська держава ставить на порядок денний надзвичайно важливе і невідкладне завдання – виховання справжнього патріота рідної землі із сформованою громадською компетентністю.

Сьогодні, як ніколи, актуальним є потвердження Василя Сухомлинського того, що справжнє народження громадянина-патріота відбувається тоді, коли дитина відчуває себе часткою народу, в якій, як сонячний промінь у краплі води, віддзеркалюється багатовікова історія, велич його культури і слави.

У цих рядках прочитується водночас, як застереження від прояву формалізму в системі патріотичного виховання, так і чітка вимога щодо готовності педагога до створення такого виховного середовища, яке б допомагало учневі визначитись у просторі життя, переведенні суспільно значимих, національних цінностей у площину його особистісного сенсу, де б відбувалось становлення його як громадянина-патріота.

Сьогодні перед закладами професійної (професійно-технічної) освіти стоять завдання – не лише дати учневі певну суму знань, але й навчити його самостійно здобувати знання відповідно до обраної професії та інтелектуальних здібностей. Гідний громадянин України – це високоосвічена людина. Освіченість означає прагнення і звичку до самоосвіти на все життя. Це благородна справа – завжди учитись, пізнавати, розвивати себе.

Таким чином, пріоритетними напрямками патріотичного виховання повинні бути такі: утвердження в свідомості й почуттях особистості патріотичних цінностей і переконань, повага до культурного та історичного минулого України; формування етнічної та національної самосвідомості, любові до рідного краю, родини, народу, держави; визнання духовної єдності населення всіх регіонів України, спільності його культурної спадщини та майбутнього; утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства; культивування кращих рис української ментальності – свободи, справедливості, доброзичливості, чесності, дбайливого ставлення до природи; формування мовної культури, оволодіння й уживання української мови як духовного коду нації.

Проблема патріотичного виховання є на сьогодні актуальною для освітньої системи зокрема і для держави загалом.

Поняття «Батьківщина», «патріотизм» повинні домінувати у свідомості молоді та у виховному процесі, стати могутніми чинниками розбудови й утвердження української демократичної держави.

І на завершення хочеться процитувати слова Святослава Вакарчука: «Мое завдання разом з близькими друзями – це навчити себе і інших тому, що успіх країни починається з твого успіху. Розуміння цього не станеться завтра, не дасть швидких результатів, але зрушення в свідомості приведе до дій і майбутнього успіху. Мало невеликої групи яскравих особистостей. Важливо, щоб ціле покоління почало думати по-іншому. Це покоління ще не розчароване, у нього ще все попереду. Потрібно працювати, потрібно все зрушити з мертвої точки. Перший крок – самий складний. Не потрібно відразу ставати героями. Але доведеться стати трошки більш трудолюбивими і стійкими, трошки менш лінивими і безвідповідальними. І ось, якщо це «трошки» помножити на всіх – ми будемо мати дуже багато».

Література

1. Стратегія національно-патріотичного виховання, затверджена Указом Президента України від 18.05.2019 № 286/2019.
2. Концепція Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 1233-р.
3. План дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020 – 2025 роки, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 932.
4. Концепція національно-патріотичного виховання в дітей та учнівської молоді в Україні: Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.07.2019 № 1038.
5. Кульчицький В. Патріотичне виховання як складова професійної підготовки майбутнього фахівця. Науковий вісник Ужгородського університету: збірник наукових праць. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. - 2019. № 1 (44). с. 88-92.